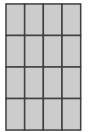

Kako poslednje dane života učiniti humanijim

Medij - Rubrika:
Datum:
Površina članka:
Strana:

DANAS - Biznis
Pon, 23/03/2015
840cm2
VII

Zemlja: Srbija
Autor: Katarina Živanović
Deo: 1/1

DEMOGRAFSKI TRENDOVI I PALIJATIVNA NEGA U SRBIJI

Kako poslednje dane života učiniti humanijim

Katarina Živanović

Dileme nema - Srbija je država koja se suočava sa sve većim procentom starog stanovništva i kojoj preči bela kuga. Statistika je neumoljiva, a na poražavajuće podatke ukazali su učesnici panel-diskusije „Demografski trendovi i palijativna nega u Srbiji“, koju je organizovao Danas konferencijom. Neka od pitanja koja zahtevaju što hitniji odgovor odnose se na to kako drastičan porast broja starih ljudi, kojima je potrebna palijativna nega, utiče na zdravstveni sistem Srbije i može li taj trend isprovocirati potrebu za širenjem smeštajnih kapaciteta, kako u državnom, tako i u privatnom sektoru, domova za negu starih lica.

Gordana Bjelobrk, šefica Odsjeka za demografiju Republičkog zavoda za statistiku, ukazala je na činjenicu da se stanovništvo Srbije, prema svim obeležjima, može svrstati u kategoriju demografski starog stanovništva.

„Spadamo u jednu od najstarijih nacija ne samo u Evropi već i u svetu. Prema podacima iz popisa 2011. godine, udeo stanovnika mlađih od pet godina u ukupnoj populaciji iznosi 14,4 odsto, dok udeo starijih od 65 godina premašuje 17,3 odsto. Prema demografskim projekcijama, taj procenat će 2041. narasti na čak 25 odsto - upozorila je Gordana Bjelobrk.

Ona je iznela i još jedan alarmantan podatak - reč je o tome da su svi članovi 434.548, od ukupno 2,5 miliona domaćinstava u Srbiji, stariji od 65 godina.

„U odnosu na 1953. godinu broj mlađih pao je 2,5 puta i to je posledica negativnog prirodnog priraštaja. Od polovine prošlog veka stopa nataliteta je toliko niska da se ne ostvaruje

ni prosta reprodukcija. Prosečna starost stanovništva je 42,4 godine, i po starosti u toj kategoriji smo u prvih pet zemalja sveta. Očekivano trajanje života se iz godine u godinu povećava, što takođe doprinosi porastu broja starih - istakla je Bjelobrk.

Nena Darmanović, inspektorica socijalne zaštite Ministarstva za rad, zapošljavanja, boračka i socijalna pitanja, podse-

nalne zaštite, i u poređenju sa zemljama u okruženju ima značajnu mrežu ustanova za zbrinjavanje u državnom sektoru. S druge strane, sa zadovoljstvom možemo konstatovati da se intenzivno razvija i privatni sektor - kaže Nena Darmanović.

Prema njenoj oceni, iako na prvi pogled izgleda da je privatni sektor razvijeniji, državni ipak omogućava smeštaj za veći broj korisnika, „jer su u

za stara lica „Gardoš“, koji je četiri godine radio u Hitnoj pomoći, upozorio je na veliki broj ilegalnih domova za stare. Ukazujući na probleme sa kojima se suočavao u procesu licenciranja on je rekao da je trebalo uložiti mnogo novca u prostor, opremu i stručno osoblje. „Uspeo sam, i dom je zvanično počeo da radi u aprilu 2014. godine. Najčešći problem u radu sa korisnicima je

Gordana Bjelobrk, šefica Odsjeka za demografiju Republičkog zavoda za statistiku

„Prema podacima iz popisa 2011. godine, udeo stanovnika mlađih od pet godina u ukupnoj populaciji iznosi 14,4 odsto, dok udeo starijih od 65 godina premašuje 17,3 odsto. Prema demografskim projekcijama, taj procenat će 2041. narasti na čak 25 odsto

Nena Darmanović, inspektorica socijalne zaštite Ministarstva za rad, zapošljavanja, boračka i socijalna pitanja

„U državnom sektoru ima 9.117 mesta, a u privatnom oko 3.800 mesta. Tendencija je da se korisnici zbrinjavaju u što humanijim, pre svega kućnim uslovima, ali je to nemoguće u potpunosti ostvariti zbog nepovoljne ekonomske situacije

Dorđe Gajić, direktor Doma za stara lica „Gardoš“

„Najčešći problem u radu sa korisnicima je suočavanje sa grižom savesti, koju porodica ispoljava zato što ostavlja srodnika, dok se sami korisnici često osećaju odbačeno. Najteži vid oboljenja je demencija, jer zahteva dvadesetčetvorčasovnu negu

Gordana Ković, savetnica u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu

„Ide se ka deinstitalizaciji, odnosno jačanju podrške porodici, a ne institucijama. U tom kontekstu naruku nam ide podatak da je Srbija u grupi zemalja gde je poverenje u porodicu najizraženije. Nedavno istraživanje je to potvrdilo

tila je na odredbe Zakona o socijalnoj zaštiti, usvojenog 2011,

kojima je precizirano da se usluge smeštaja u ustanovama socijalne zaštite pružaju podjednako deci, mladima i starijim licima, ali da najveći broj korisnika spada u kategoriju starih (iznad 65 godina).

„Što se tiče domskog smeštaja odraslih i starih lica, treba naglasiti da Srbija ima višedecenijsku tradiciju njihove institucio-

panju veliki sistemi sa većim smeštajnim kapacitetima“.

„U državnom sektoru ima 9.117 mesta, a u privatnom oko 3.800 mesta. Tendencija je da se korisnici zbrinjavaju u što humanijim, pre svega kućnim uslovima, ali je to nemoguće u potpunosti ostvariti zbog nepovoljne ekonomske situacije. Što se tiče struktura korisnika, beleži se negativan trend, odnosno značajan rast visokozavisnih korisnika. Ništa manji problem nije ni nabavka lekova, ali i usluge Hitne pomoći, koja od bolnice do privatnog doma naplaćuje vožnju, što bi moralo da se izmeni - ocenila je Darmanovićeva i dodala da je cilj da državni sektor ne proširuje kapacitete već da se pruži veća podrška privatnom sektoru.

Dorđe Gajić, direktor Doma

suočavanje sa grižom savesti koju porodica ispoljava zato što ostavlja srodnika, dok se sami korisnici često osećaju odbačeno. Najteži vid oboljenja je demencija, jer zahteva dvadesetčetvorčasovnu negu“.

„Iznosi Gajić svoje iskustvo u radu sa tom populacijom. On je potvrdio da Hitna pomoć često neće da izađe na teren, zbog neusaglašenosti u vezi sa pokrivanjem troškova. „Gardoš“, je taj problem rešio tako što je potpisao ugovor sa privatnom firmom koja vrši transport korisnika.

Kod palijativnog zbrinjavanja, koje uključuje tim stručnjaka, od medicinske seestre, preko socijalnog radnika do lekara, najčešći korisnici te usluge su oboleli od karcinoma, u težem stadijumu bolesti, koje dovode strodnici. Za njih

nema mesta u bolnicama, a nega takvih bolesnika kod kuće često dovodi do raspada porodice - istakao je Gajić.

Gordana Ković, savetnica u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu, ukazala je da je Zakon o socijalnoj zaštiti, kao bitnu novinu, uneo pluralizam u uslugama socijalne zaštite, bilo da je reč o smeštaju u ustanove, ili podršku porodicama.

„Uvođenje novog kvaliteta tako što je potpisao ugovor sa privatnom firmom koja vrši transport korisnika. „Kod palijativnog zbrinjavanja, koje uključuje tim stručnjaka, od medicinske seestre, preko socijalnog radnika do lekara, najčešći korisnici te usluge su oboleli od karcinoma, u težem stadijumu bolesti, koje dovode strodnici. Za njih

podrške porodici, a ne institucijama. U tom kontekstu naruku nam ide podatak da je Srbija u grupi zemalja gde je poverenje u porodicu najizraženije. Nedavno istraživanje je to potvrdilo. Ispitanici su kao institucije u koje imaju najveće poverenje naveli prvo porodicu, zatim crkvu i vojsku. Ustanove socijalne zaštite su u sredini - naglasila je Kovićeva.

„Uz konstataciju da se, kada je reč o palijativnom zbrinjavanju, najpre misli na starije korisnike usluga, ona je podsetila da je sve više korisničkih grupa mlađe generacije. „Palijativno zbrinjavanje podrazumeva integrirane sociozdravstvene usluge, bilo kod kuće ili u institucijama. Socijalna i zdravstvena zaštita mora da ima integrirane usluge“, zaključila je Kovićeva.

Struktura smeštajnih kapaciteta

„Srbija ima 43 državna doma, odnosno ustanova za smeštaj odraslih i starih lica, od čega je 27 gerontoloških centara, sedam domova za smeštaj starih lica i devet domskih centara koji funkcionišu pri centrima za socijalni rad. Kad je reč o privatnim ustanovama, registrovan je 161 dom, pri čemu je 40 licencirano, a ostalih 121 su po starom zakonu dobili dozvolu za rad i u obavezi su da se licenciraju do maja 2016. godine - potvrdila je Nena Darmanović, inspektorica socijalne zaštite Ministarstva za rad, zapošljavanja, boračka i socijalna pitanja.